

EL LLEÓ DEL PANJAB

Una biografia lingüística del Gurkirt Singh, escrita per Laura Navarro.

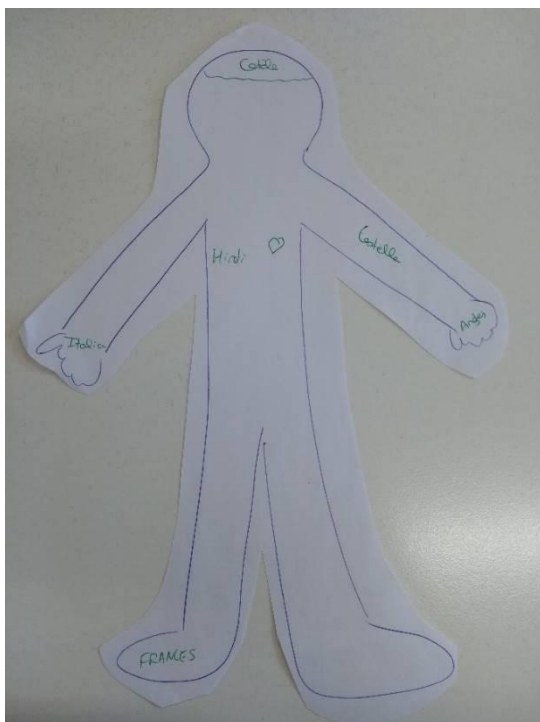
Aquest es en Gurkirt Singh, tot i que som molts el que el coneixem pel seu sobrenom, Gary. Quan pronuncies el seu nom més de tres vegades malament, com em va passar a mi quan el vaig veure per primer cop, et diu, amb un to resignat però amb un somriure: “Em pots dir Gary”. Deu estar ben acostumat. El seu cognom denota el seu origen familiar. “Singh” es un dels cognoms més comuns de la Índia i de la diàspora religiosa dels sikh, originaris de la regió del Panjab.

Vaig conèixer en Gary quan va venir, referenciat per una professora de la seva escola, a participar en el projecte d'acompanyament escolar, “Aprenem Compartint” on treballa com educadora a secundària, fora de l'horari escolar. El projecte, iniciativa del Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta, funciona gràcies a nombrosos voluntaris que els ajuden a fer els deures, millorar les tècniques d'estudi i preparar pels exàmens. Tanmateix, també busquem mecanismes per vincular-los al barri i que esdevinguin agents actius del seu entorn i procés educatiu. Sovint els infants i joves del projecte estan desmotivats amb el sistema escolar, a vegades son estigmatitzats a l'escola i dins de l'àmbit familiar degut al poc hàbit d'estudi i de competències bàsiques baixes. En Gary era veí de Sants i no li estava anat gens bé el curs.

Molts dels joves que participen al projecte son plurilingües i compten amb trajectòries migratòries pròpies o familiars riques. Aquest curs, hem format part d'un projecte pilot per fomentar el plurilingüisme de la Diputació de Barcelona. En Gary ha participat en algunes de les activitats organitzades, sempre amb entusiasme i amb ganes de compartir. Així, decideixo realitzar petites entrevistes antropològiques durant el mes de juliol. Alguns dels joves segueixen venint cada dia per preparar les assignatures de setembre. En el cas del Gary s'hi juga tercer

d'ESO. Ell està content de parlar amb mi, es reflexiu i, a més, aconsegueix fer una pausa en l'estudi¹.

El primer dia, li demano que dibuixi en un paper una silueta, digui les llengües que coneix i les relacioni amb una part del cos. Li insisteixo que necessito totes les llengües amb que ha tingut contacte, no aquelles que coneix bé, penso que serà una bona manera d'iniciar les nostres converses. Això es el que m'explica:

Gary: El panjabi el posaria al cor perquè es l'idioma que quan vaig néixer, vaig aprendre, sempre l'he tingut, sempre m'ha ajudat, a estudiar i a totes les coses. Llavors, l'anglès, el posaria a la mà.

Jo: A la mà? Per què?

Gary: No ho sé, perquè ha sigut com, com, una eina per fer coses. Viatjar, jugar a la consola.

Jo: El català?

Gary: El català, *pues...* el català el situaria al cap perquè m'ha anat, o sea, l'he anat estudiant i com pensant lo que tenia que fer.

Jo: I el castellà?

Gary: El castellà *pues* el posaria al braç.

Jo: Al braç, per què?

Gary: Perquè ha sigut com, la primera llengua quan vaig venir a Espanya (...) Perquè era com una eina per fer més fàcil la feina. Es com tenir el/la mà.

Jo: Després, i el francès?

Gary: Francès *pues* el posaria al peu. Perquè el francès l'he sapigut perquè he viatjat a França. Viatjar amb el cole, doncs que hi vam anar i vam haver de caminar i el vam aprendre una mica... I l'italià el posaria als dits, perquè l'italià es com una comunicació per jugar.

Jo: Per jugar?

Gary: Per jugar a la consola.

Jo: Però per què? Tots els jugadors son italians o què?

Gary: No, perquè es com... em va tocar una vegada jugar amb italians en competició. Normalment es juga amb els amics però alguna vegada he estat en competició i una vegada em va tocar amb tot italians.

---

¹ En aquest escrit reproduïxo parts de les nostres converses i comento aspectes que he après o em semblen curiosos. Decideixo plasmar les seves paraules tal i com les diu, per la qual cosa hi ha interferències del castellà i incorreccions en català, però penso que contribueixen en la riquesa del seu relat i plasmen la seva manera de parlar i la seva identitat lingüística.

Jo: I el hindi que seria la última?

Gary: El posaria al costat del cor, perquè ha sigut la segona llengua que vaig aprendre.

En Gary neix el 2002 en un poblet prop de Chandigarh, una de les ciutats més importants del Panjab. Al mapa s'aprecia on està situat el seu lloc d'origen.

Jo: Quines llengües es parlen a Panjab?

Gary: Panjabi, hindi, anglès...

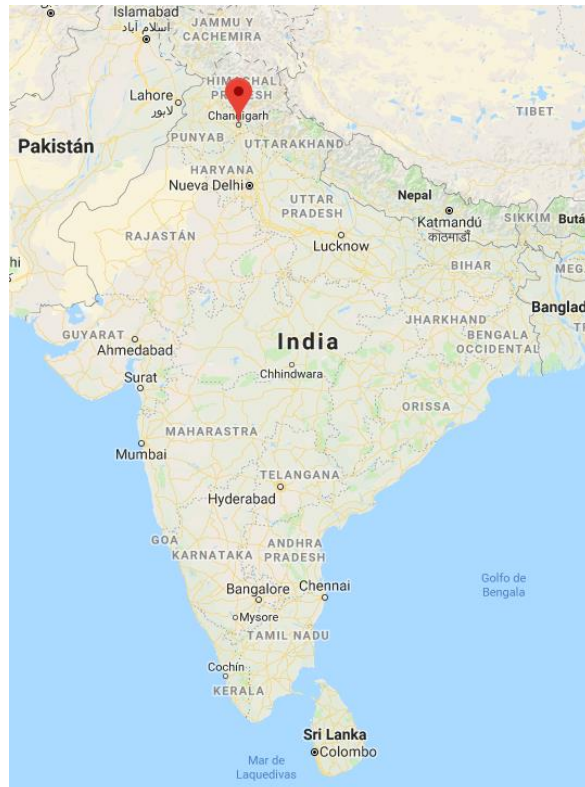
Jo: I et recordes dels primers anys a la Índia, d'abans de venir?

Gary: Es que era molt petit i...no sé, se m'oblidava tot.

Jo: Ja, però sí que sabies parlar Panjabi ja, no?

Gary: Panjabi amb els pares una mica. Però ja, quan vaig anar a p3, vaig venir a Barcelona.

El panjabi es parla tant a la banda índia com paquistanesa del Panjab (on s'escriu amb l'alfabet shukmuji, diferent al que coneix en Gary, que es el gurmují). La regió va quedar dividida amb la independència de la Índia l'any 1947. La part del Panjab que va quedar al Pakistan es majoritàriament musulmana. En canvi, el Panjab indi té majoria de població sikh, amb el seu centre de culte més important, el palau daurat d'Amritsar, dins del territori. Es una religió que té una història de 500 anys i molts la consideren la religió més jove del món. Es considera que el naixement de la religió, per part del gurú Nanak, sorgeix per trencar amb el sistema de castes de l'hinduisme. Per tant, neix a cavall entre l'hinduisme i l'islam i es caracteritza pel simbolisme dels 5 *kas*, el més famós dels quals es el fet que no es poden tallar els cabells i per això els homes porten turbant. Un altre se simbolitza amb el braçalet que apareix a la primera fotografia que li vaig fer a en Gary. Un dia el Gary m'explica que a la seva família no s'ha deixat els cabells llargs, però que conserven altres tradicions i que sovint van als oficis religiosos que se celebren en un *gurudwara*, temple religiós sikh, de Sants.

el sistema de castes de l'hinduisme. Per tant, neix a cavall entre l'hinduisme i l'islam i es caracteritza pel simbolisme dels 5 *kas*, el més famós dels quals es el fet que no es poden tallar els cabells i per això els homes porten turbant. Un altre se simbolitza amb el braçalet que apareix a la primera fotografia que li vaig fer a en Gary. Un dia el Gary m'explica que a la seva família no s'ha deixat els cabells llargs, però que conserven altres tradicions i que sovint van als oficis religiosos que se celebren en un *gurudwara*, temple religiós sikh, de Sants.

Més endavant, quan li pregunto pel seu coneixement del panjabi, m'explica que el parla i el llegeix sovint. Es bonic pensar com la tecnologia fa que es mantingui al dia amb l'escriptura gurmují.

Jo: Ja... i ara llegeixes en Panjabi? O hindi? O així?

Gary: En hindi no, en Panjabi quasi tots els dies.

Jo: Ah sí? I què llegeixes?

Gary: Es que agafo el mòbil del pare i començo a mirar facebook o notícies.

Jo: Tens un llibre a casa en Panjabi?

Gary: Sí, molts. Els vaig portar com de record.

Doncs bé, els primers anys de vida del Gary estan immersos en aquesta llengua, però llavors era massa petit per aprendre a llegir i a escriure, encara. Es per això que, més endavant, relacionarà també el hindi amb el cor, en tornar a la Índia als set anys. El hindi, a més, es la llengua de gran part de la seva família materna, tal com m'explica.

Gary: La meva mare, amb els seus pares, parla hindi perquè allà a Delhi utilitzen el hindi. I l'avi parla també anglès i hindi i punto, però l'àvia sí que parla panjabi.

En qualsevol cas, les llengües apareixen de manera plural a la vida del Gary des de ben al principi, i la connexió amb Barcelona apareix des d'abans del seu naixement. El seu pare havia vingut a viure a Barcelona quan tenia 18 anys segons ell perquè la corrupció era molt forta a Índia i aquí hi va trobar més oportunitats. Coneix a la seva mare a través de la família en origen. La seva germana està casada amb un germà de la mare d'en Gary. I ell passa els primers anys entre Catalunya i el Panjab.

Gary: Bueno, *después* quan es van casar (el meu pare i la meva mare) a Índia, el meu pare ja tornar aquí (a Barcelona). Bueno, va vindre aquí i pues, li van fer com un visat per vindre, a la meva mare i jo. I ja vaig vindre. I tenia 4 anys. I vaig anar a P3, Bueno, P4, i vaig fer com 2 anys i me'n vaig anar amb 6 o 7 anys crec, altre cop a la Índia.

És aleshores quan té el primer contacte amb el català i el castellà. Li pregunto sobre la seva arribada a Barcelona i el contacte amb les llengües, però era massa petit.

Jo: Que "peque", no? I te'n recordes una mica de quan vas arribar aquí?

Gary: Sí, anava al Josep Tous.

Jo: Però te'n recordes de la sensació d'arribar a un lloc nou i això?

Gary: Sí, però no me'n recordo molt.

Jo: I et recordes dels primers anys a la Índia, d'abans de venir?

Gary: Es que era molt petit i...no sé, se m'oblidava tot.

Jo: Ja, però sí que sabies parlar panjabi ja, no? Vull dir, quan vas arribar a Barcelona, només sabies panjabi o ja sabies altres llengües.

Gary: Panjabi amb els pares una mica.

Els primers records d'aprendre i comunicar-se lingüísticament els té de quan torna amb set anys a la Índia, degut a la seva escolarització, que es on entra amb contacte directament amb el hindi, tal i com ja he apuntat. Quan li pregunto sobre aquesta etapa i el perquè de tornar a Índia, m'explica:

Gary: Sí, i em vaig anar allà perquè (la família) volia que estudiés anglès, tenir un nivell més alt, i allà com que tenia tota la família, els meus avis, doncs em vaig quedar amb els meus avis a estudiar en un *cole*. I vaig fer de 1r de primària, fins 5è... i aquell temps doncs vaig estudiar tot, panjabi, anglès.

Jo: I hindi també?

Gary: Sí, hindi també, però com que no me'n recordo bé.

[...]

Jo: I a quina escola anaves, o sigui, com era l'escola?

Gary: O sigui, els meus avis, Bueno, tota la família, viu en un poble. O sigui, llavors, jo quan vaig vindre el meu avi volia un *cole* bo per mi, que estava a la ciutat.

Jo: Quina ciutat?

Gary: Chandigarh.

Jo: Jo he estat en aquesta ciutat, es una ciutat que es com quadriculada una mica, no? Que la va fer un arquitecte francès grec.

Gary: Sí, o sea, hi ha Mohali a Chandigarh. I jo estava a Mohali. Es una ciutat així com Hospitalet i Barcelona. I jo estava... els meus avis van comprar com un pis d'*alquiler* i *pues* cada cap de setmana anàvem al poble, així *pues* quan teníem festa. I bé, a la ciutat tenia com els tiets i tot. La família, però els nois de les famílies estudiaven al mateix *cole* i tot. Com que ja em coneixien, pues vaig estudiar allà.

La primera foto és de Chandigarh. El francès Le Corbusier va ser l'arquitecte encarregat de traçar aquesta ciutat quan, amb la independència de la Índia es volia demostrar la modernitat i progrés de la regió. Sobre aquells anys a l'escola a Chandigarh li pregunto sobre l'aprenentatge de llengües i també sobre l'escola en general i la seva dificultat.

Gary: Sí, tenia molt nivell. Es que hi ha primària, et comencen a explicar coses de tercer d'ESO. Allà es molt nivell. Allà tots els alumnes tenen com classe particular.

Jo: *Vale*, i sobre quan anaves al *cole*, te'n recordes com t'ho ensenyaven, l'anglès o el panjabi?

Gary: Sí, Bueno, primer quan anava al *cole*, hi havia com dies que tots, hi havia un control que les bambes tenien que estar netes, i la corbata bé i tot l'uniforme i això, i després cantar l'himne i no sé què.

Li demano que m'expliqui les diferències d'escriptura entre hindi i panjabi. Em sorprèn perquè jo pensava que tenien un alfabet comú, però no es així. Com ja he dit, el panjabi s'escriu amb l'alfabet gumurji, mentre que el hindi s'escriu amb l'alfabet devanagari, compartit amb altres llengües que venen del sànscrit com el nepalès o el caiximir. Quan li dic, em porta a l'ordinador de la sala i obre el

traductor de Google. Ell mateix escriu "Hola. ¿Cómo estás?" en castellà i em diu que la traducció no està bé. Ho fem en anglès i sí que queda satisfet.

ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ. ਤੁਸੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ? (Transliteració: Sata srī akāla. Tusī kivēṁ hō ?)

नमस्ते। क्या हाल है? (Transliteració: namaste. kya haal hai?)

M'explica que des que va tornar de la Índia que no ha escrit o parlat en hindi, tenia aleshores set anys, així que no sap dir-me si està ben escrit o no. Amb el panjabi sembla satisfet. Parla sobre l'escriptura com "escriptura amb palets" i quan li pregunto sobre les llengües diu que en hindi.

Gary: Sí, hi ha paraules que s'assemblen (al panjabi) però d'escriure no. O sigui, sona semblant però d'escriure no, d'escriure es com molt *raro*. I com que fa anys que no he tocat. (...)

Estudia hindi fins aleshores perquè després torna a reagrupar-se amb els pares a Barcelona.

Gary: Bueno pues jo, jo en teoria havia d'estudiar tot allà, fins la universitat. Bueno, allà no hi ha com segon tercer, allà tot seguit, primer, segon, set, vuit, onze dotze. I pues llavors hi ha com cursos i universitat i jo tenia de fer tot allà.

No obstant, el seu avi mor i ell torna a Barcelona amb els pares, després de passar tots una temporada a Índia per vendre terrenys de l'avi i arreglar altres tràmits. A Barcelona ara hi ha també el seu germà Gurshirt, que és una mica més petit que ell i que no va arribar a estudiar a la Índia. Parlem sobre les llengües familiars un dia i m'explica això:

Jo: Tu amb el teu germà què parles, català o castellà... panjabi?

Gary: Les dues coses, però el que més panjabi. I també castellà. Perquè ell com que no ha anat allà a Índia, ell entén una mica menys que jo, i pues, nosaltres li ensenyem. Ara ja ho sap.

Jo: I el teu germà sap llegir panjabi i així?

Gary: Sí. Ara anirà a segon d'ESO.

A diferència del seu germà, quan en Gary torna a Barcelona, després de la temporada amb els avis, no recorda massa el català o castellà que havia après els primers anys de ser-hi. És per això que a la primera escola que va, l'Escola Lloret, va a collida.

Jo: Llavors vas vindre a viure aquí quan?

Gary: Al 2014

Jo: O sigui que ara fa 4 anys. *Valé*, explica'm com va ser la teva experiència amb les llengües, quan vas venir aquí, si era difícil, si te'n recordaves de quan eres petit?

Gary: Sí, no... només recordava, sol dir "hola".

Jo: Només de dir hola? I què, va ser molt dur?

Gary: No, va ser fàcil. Perquè jo com que sabia *tantes* idiomes doncs m'adaptava fàcil. Bueno, no era tan difícil.

Jo: Però llavors vas arribar i vas començar a estudiar normal o van fer unes classes de llengua especial o què?

Gary: Bueno, pues, a l'hora de català i castellà, Bueno, pues, anava com a l'aula d'acollida.

Jo: I què fèieu allà, recordes? Eres tu sol?

Gary: No, érem com uns nois, com xinesos

Jo: T'agradava?

Gary: Sí, saltaves la classe (riu)

Jo: I?

Gary: Allà en ordinadors feies, t'ensenyaven coses en català. Eren com les vocals, els articles i tot això.

Jo: I quant de temps i vas anar, a l'aula d'acollida?

Gary: Fins a finals de sisè.

Aquell any pel Gary va ser un canvi important a la seva vida. En certa manera, determinant per al seu procés educatiu i pel pas a l'ESO, ja que buscava estratègies i ajuda constantment que li permetessin entendre allò que es deia al seu voltant. Sobre el seu rendiment acadèmic i el coneixement lingüístic m'explica.

Jo: I treies bones notes?

Gary: *Más o menos* perquè no entenia res, però per exemple a mates sí.

Jo: I quan estaves a classe de mates o naturals, senties que ho entenies o no? Com et feia sentir això?

Gary: Doncs no, no ho entenia, però anava a casa i li preguntava a la mare. I després quan acabava el *cole* a les 5, però hi havia com classes per fer deures i em quedava amb la *profe* i ella m'ho explicava.

Jo: Allà a la mateixa escola, amb la mateixa profe?

Gary: Sí, amb la mateixa. Quedava 3 dies amb ella. O sigui després de classe, amb els altres i feies deures.

Jo: I te'n recordes de la sensació d'anar entenent coses a poc a poc? O va ser de cop, no et vas adonar i de cop entenies tot.

Gary: No sé, es que jo quan arribava a casa pues posava la tele i començava a escoltar, mirava notícies, dibuixos.

Jo: Cada tarda miraves la tele?

Gary: (rient) sí. El meu pare que m'ensenyava coses, perquè ell porta temps.

Jo: T'ajudava a fer els deures, llavors?

Gary: Que va!

Jo: I llavors, com t'ajudava?

Gary: Els deures els feia a classe, ell m'ensenyava paraules.

Jo: Quina assignatura era la mes fàcil

Gary: Socials.

Jo: Sí? Tot i que tot era en català i encara no parlaves català?

Gary: Bueno sí, perquè es història. I la història està bé.

Ell ja m'havia comentat el grau d'exigència de l'escola a la Índia i també que tot l'ambient familiar era d'esforç per treure bones notes. De fet, en una altra ocasió m'explica com alguns dels seus cosins son tan bons estudiants i com ell nota la pressió. Em parla de la seva cosina que viu a Estats Units i m'explica això:

Gary: I aquí es la seva germana, i la seva germana també estudia molt. Li van donar el trofeu a la millor estudiant de Chicago

Jo: En serio? *Wow*

Gary: I aquest també en el cole sap molt.

Jo: I els teus pares et diuen *algo*, per què ells son tan bons estudiants?

Gary: Sí, sempre em diuen coses.

Jo: I tu com es que t'han anat malament les llengües?

Gary: A mi no m'agrada. No m'agrada estudiar. Aquesta línia no m'agrada.

Jo: Què vols dir, aquesta línia.

Gary: Que no m'agrada estudiar. Si jo em poso sense fer res.

Amb el pas a la ESO, els seus usos i hàbits lingüístics canvien. Un dia em confessa que sent que està perdent l'anglès que coneixia i que ja no recorda pràcticament gens el hindi. Quan li pregunto sobre aquesta etapa, m'explica el següent.

Jo: *Vale*. Bueno i llavors vas passar a l'institut, i vas començar al Joan Pelegrí. I què tal, allà?

Gary: Pues va canvia molt. Perquè a Lloret era com una escola petit i allà era com molt més gran.

Jo: Vale, i quina diferència hi ha que sigui més gran?

Gary: Pues que hi ha més companys, més alumnes. I hi ha més gent a classe.

Jo: I llavors no et feien tant cas, et senties més sol?

Gary: No, sentir-me sol no però es que era com 30 alumnes per a una *profe*. No m'ajudava tant, i no sabia si jo sabia català o no.

Jo: I tu en sabies ja?

Gary: Sí, ja en sabia una mica.

Jo: I quan sents que ja parles bé català? O sigui en quin moment creus que vas deixar de saber-ne una mica a saber-ne igual que altres llengües.

Gary: Desde finals de prime (d'ESO)

Jo: I el castellà més fàcil o més difícil?

Gary: Més fàcil. Bueno, més o menys.

Jo: I quina t'agrada més, hi ha una que t'agradi més?

Gary: No sé, les dos estan bé, perquè una la parles amb amics i l'altre per estudiar.

Jo: O sigui no parles amb amics en català? Els teus companys de classe tots parlen castellà?

Gary: Noooo, català també. Però dic fora, quan estem de vacances. A l'hora del pati.

Jo: Però al Joan Pelegrí hi ha gent que parla català no, normalment?

Gary: A batxillerat, a la ESO només hi ha algunes noies, o nois.

Jo: Hi ha algun amic amb qui parlis català o només parles castellà?

Gary: Amb les *profes* i amb els companys a vegades.

El català l'ha aprovat. El castellà no. L'anglès tampoc. Sobre aquesta última llengua, he pogut comprovar que sí que recorda la llengua bé, quan estudiem anglès ho fem tot en anglès. S'ha convertit en una mena de broma interna, parlem dels deures però de qualsevol altra cosa que li vingui de gust. El seu anglès és un anglès de la Índia i a mi em tornen els records i m'encanta sentir-lo parlar. Es una llengua d'ús, lluny de les formalitats de la distinció entre "present simple" i "present continuous" que apareix a la unitat 3 del seu llibre i que tan poc li atrauen. Un anglès on no hi té cabuda les entregues de dossiers, l'actitud, la visió del professorat. Ahir el vaig veure i em va dir que havia aprovat anglès a la recuperació de setembre i, va afegir, "es que l'anglès es fàcil". Es més, durant les nostres entrevistes, m'assabento que no ha perdut el contacte amb l'anglès en l'àmbit familiar ja que durant aquests anys ha mantingut relació amb tota la família, gran part de la qual viu a Chicago, com la seva cosina del premi. Un dia li demano que em dibuixi l'arbre de la seva família i descobreixo que la riquesa lingüística encara s'expandeix més. Entre d'altres coses m'explica el següent:

Gary; Després el germà del meu pare, el meu tiet, que es diu Balwinder i viu a Amèrica i parla anglès, parla panjabi i una mica hindi. I la tieta meva tieta Mandeep que igual.

Jo: I el Balwinder i la Mandeep son parella? I el Ranveer i el Preet, qui son?

Gary: Sí. Aquests son germans petits. Perquè el meu tiet abans estava casat i es van divorciar. Perquè ell estava abans casat amb una americana. I llavors es van divorciar i es va casar amb la meva tieta índia.

Jo: I els nens son fills de l'americana?

Gary: No, no, son fills de la Mandeep.

Jo: O sigui que amb l'americana no va tindre fills?

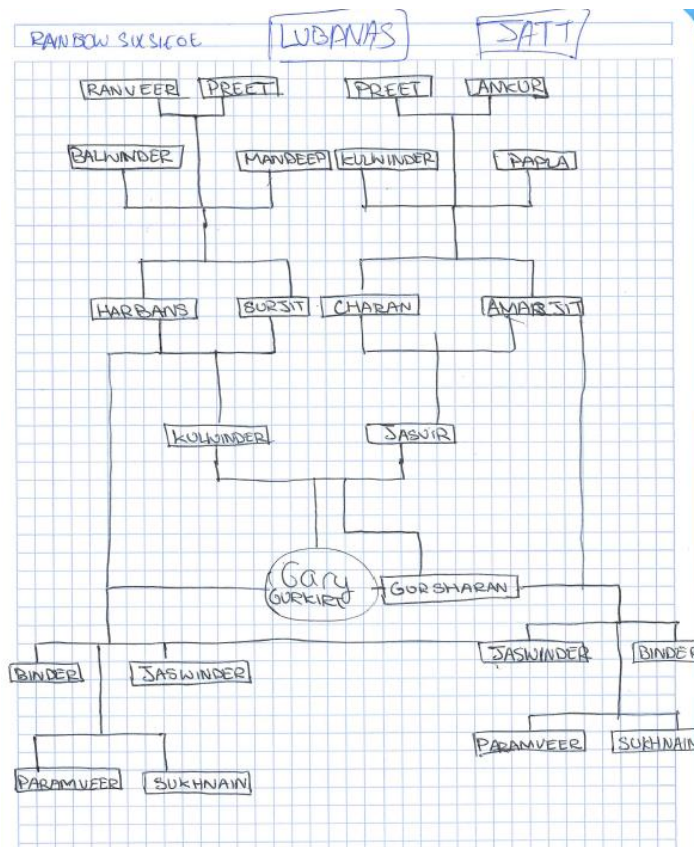
Gary: Sí, dos.

Jo: I tu els coneixes?

Gary: Sí.

Jo: On els has vist? Aquí a Barcelona?

Gary: No, a Amèrica

M'explica que durant el nadal del 2015 va anar a visitar la seva família a Amèrica. Van estar a Chicago amb la família. També ha fet varis viatges a origen, alguna vegada al Panjab, altres a veure familiars que viuen a Delhi. El dia que em parla de la seva família em perdo. Si us fixeu bé en l'arbre genealògic hi ha varis "Preet" i "Kulwinder" i d'altres noms.

Es realment confús. Aprenc una mica més sobre la seva llengua i cultura quan li pregunto sobre això. En Gary m'explica el següent:

Jo: Qui és la Jawsinder?

Gary: Sí, Bueno, el seu nom es igual que el germà

Jo: Com que és igual?

Gary: Jaswinder

Jo: Com? Es diuen igual?

Gary: Sí, Bueno, li van posar el nom igual.

Jo: A un nen i a una nena el mateix nom? Quin *lio*, no? Es normal a la Índia, això? Es per què es el cognom o *algo* del pare o *algo*?

Gary: O sea allà, ara de totes les noies tenen "Kaur" i tots els homes tenen "Singh". Perquè som sikhs.

Jo: I kaur què vol dir?

Gary: Es com...es per dir-ho, per tenir com una diferència entre nois i noies i per a la religió.

El cognom "Singh", que en Gary conserva i que he anomenat al principi del relat, significa lleó. Kaur, després m'explica internet, significa príncep de la corona simbolitzant així la igualtat entre homes i dones, a més de tenir un sentit de respecte propi i de lluita. I entre d'altres lleons i guerreres acaba aquesta biografia, amb un desig ferm d'haver ajudat al Gary a veure el tresor que té i que sigui ell mateix el que aprengui a utilitzar-lo, amb l'ajuda dels que estem aquí per guiar-lo. De moment, va per bon camí, ha passat a quart d'ESO, amb totes les llengües aprovades, amb poques ganes de seguir estudiant però amb la motxilla plena de vivències, identitats, viatges i llengües. Ell es **el lleó del Panjab**.